

مهمين اديب دانا و اريب توانا و نكارنده معروف
سعيد نفيسي ادام الله بقائه

شرح حال سعید نفیسی

سعید نفیسی فرزند دوم مرحوم دکتر میرزا علی اکبر خان - نفیسی ناظم
الاطباء خانواده او از اواخر قرن هشتم در کرمان ساکن شده و تا بحال پشت در پشت
اطبا و علمای نامدار ازین خاندان برخاسته است نسبتش بدوازده پشت بحکیم برهان
الدین حکیم بن نفیس بن عوض معروف بنفیس می رسد که صاحب مؤلفات معروف
در طب بود از آن جمله شرح اسباب معروف بشرح نفیسی طیب امیر تیمور
گورکان بود . بعضی از عرفای معروف نیز از این خانواده بیرون آمده اند از قبیل
مرحوم ملامحمد کوه بنانی معروف بشهید رابع که در فتنه اقامحمدخان در کرمان
کشته شد و از اولیا معترفه است و مرقدش در کوه نیان کرمان زیارتگاه است
و مرحوم مظفرعلیشاه عارف معروف که میرزا آقایی کرمانی نواده او بود . پدرش
در اوایل سلطنت ناصرالدینشاه که مدرسه دارالفنون در طهران تاسیس شد بعزم تحصیل
طب بطهران آمد و از آنوقت این خانواده در طهران مقیمست . از طرف مادر نواده
میرزا آقاخان اعتمادالدوله نوری صدراعظم ناصرالدینشاه است . در طهران روز
۶ خرداد ماه ۱۲۷۴ شمسی متولد شده پس از ختم تحصیلات ابتدائی در مدارس
جدید طهران (مدرسه شرف که تاسیسات پدرش بود و مدرسه علمیه) برای تکمیل
تحصیلات عازم اروپا شد و تحصیلات متوسطه و عالی را در انجلبانجام رساند و در
مراجعت بطهران ادبیات قدیم را در طهران تحصیل کرد . در همان اوان وارد خدمت
دولت شد و در وزارت فواید عامه بمقامات عالی و ریاست اغلب از ادارات آن
وزارت خانه منصوب گشت تا اینکه در اسفند ماه ۱۳۰۶ بدعوت وزارت معارف
بمعلمی ادبیات منصوب شد - از شانزده سال پیش در ادبیات ایران وارد شده
درین مدت کمتر مجله و ریز نامه زبان فارسیست که مشحون از مقالات اجتماعی
و ادبی او نباشد و از همان زمان در مطبوعات ایران شهرت کرده است و یکی

از معروف ترین ادبای جوان ایران می باشد مخصوصاً امتیازی که بر دیگران دارد کثرت کار و وفور آثار او است چنانکه اگر مقالات او را در جراید و مجلات جائی جمع کنند بی اغراق متجاوز از پانصد خواهد شد و کتاب بزرگی فراهم خواهد ساخت. در تأسیس تمام محافل و مجامع ادبی طهران از روز اول شریک بوده. در نثر فارسی سبک مخصوصی که عبارت از احیای نثر متقدمین قرن چهارم و پنجم و استعمال آن در طرزهای جدید باشد ایجاد کرده است. تالیفات او در مدت شانزده سال بدین قرار است: تذکره نفیسی شامل شرح احوال و اشعار تمام شعرای فارسی زبان از صدر اسلام تا زمان حاضر در یازده جلد بزرگ - تاریخ ادبیات ایران با سلوب مؤلفین جدید - کتابی در شرح احوال و آثار رودکی - کتابی در تمام سلسله ها و خانوادهای تاریخ ایران مجلد اول - تاریخ قاجارها - کتابی در احوال خواجوی کرمانی - فرهنگ فرانسه بفارسی در دو جلد بزرگ که جلد اول آن شامل هزار و صد صحیفه چاپ شده و جلد دوم در تحت طبعست - فرهنگ زبان فارسی با سلوب لغت نویسان اروپا دارای چهل هزار لغت و بیست هزار اعلام که در تحت طبعست - گذشته ازین تالیفات یک سلسله حکایات ورمان و تئاتر بسبک جدید نوشته که معروفست اما مهمترین کار او تصحیح و مقابله و تنقیح پنجاه جلد از دواوین اساتید شعر فارسی و کتب ادبیست که تماماً بخط خود نوشته و تکمیل و تصحیح کرده است و فقط ازین حیث تجاوز از پانصد هزار بیت کتابت کرده است و در میان آنها نسخه هایست که او جمع کرده و پیش ازین وجود نداشته مانند دیوان غزل و قصاید نظامی و عمیق و لامعی و سروش و غیره - دیگر از کارهای بسیار مهم او اینست که چون تسلط بسیار در ادبیات اروپا دارد و مخصوصاً باتفاق دوست و دشمن در زبان فرانسه متخصص و تواناست درین مدت بهترین

معرف ادبیات ایران در مطبوعات اروپا بوده است و یک سلسله کنفرانس ها و مقالات دو معرفى ایران و ادبیات ایران بزبان فرانسه انتشار داده است بطوریکه در اروپا نیز شهرت دارد - و همیشه مورد توجه مخصوص مستشرقین اروپائی بوده در استقرار روابط ادبی بین ایران و سایر ممالک و عظمت اسم ایران در خارج بسیار کوشیده و نخستین کسی است که تحقیقات در احوال شعرا را بسبب محققین اروپائی در ایران معمول کرده است و مقالات و خطابه های او درین باب معروفست که اغلب آنها در مجله ارمغان و سایر مجلات فارسی انتشار یافته - دیگر از مختصات او تتبع کاملیست که در کتب ادبی فارسی دارد و کمتر کسی از معاصرین باندازه او کتب ادبی نظم و نثر فارسی را خوانده و در آن تتبع کرده است در ادبیات خارجه نیز از شرق و غرب بهمین درجه احاطه دارد و بجرات می توان گفت اغلب کتب معروفه ادبیات شرق و غرب را بدقت خوانده و با تتبعات و تحقیقات شخصی محفوظ ذهن داشته و مخصوصاً ازین حیث که جامع بین ادبیات شرق و غربست درین زمان فریاد عصر خویش است .

دوام و بقای شعر و ادب فارسی در ایران با آنهمه حوادث مسلم نتیجه جدیت و زحمت امثال و اقران سعید نفیسی است که یکنه بیش از صد نفر در جمع آوری و پاسبانی دواوین اساتید زحمت کشیده است . سعید نفیسی دارای ذوق سرشار و قریحه شعری نیز هست ولی درین اواخر کمتر پیرامن شاعری میگردد و فقط چند قطعه شعر ایشانرا در سفینه استاد معظم آقای ملک الشعراء بهار مذبوط یافتیم

وحید

